

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Iurispatronatus Acquirendi, conseruandiq[ue] illud;
ac amittendi modos breuiter continens**

Viviani, Giuliano

Romae, 1620

Lib. 2. continens quomodo iuspatronatus creetur, & acquiratur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61772)

LIBER SECVNDVS

continet quomodo Iuspatr. creetur, & acquiratur.

CAPVT PRIMVM.

Quomodo creetur Iuspatr.

SVMMARIVM.

1 Iuspatronatus est ius artificiale, creatur, & in esse deducitur hominis opera. 2 Id fit mediante fundatione, constructione, & dotatione ecclesie. 3 Patroni fiunt predicta facientes. 4 Iuspatr. aliud in abstracto, & 5 Aliud quando ad esse deducitur. 6 Consensus Diocesani requiritur in acquisitione iurispatr. 7 Fundantes, construentes, & dotantes Ecclesias si nihil dicant de iurepat. tamen fiunt patroni. 8 Ratio quare consensus Diocesani requiratur.	9 Et consensus predictus debet esse expressus. 10 Consensus predictus quando presumatur interuenisse. 11 Consensus Diocesani requiritur, in cuius Diocesi fundatur Ecclesia. 12 Consensus predictus prestatur a Capitulo Sede Episcopali vacante. 13 Consensus dictus requiritur siue laicus, siue clericus fundet ecclesiam. 14 Etiam si fundatio fiat ex iussu testatoris. 15 Qui consensus etiam post fundationem potest interuenire. 16 Heres fundans ecclesiam iussu Episcopi alibi contra testatoris voluntatem, penam

B 3 non

- non incurrit.
- 17 *Consensus prædictus potest esse etiam Prælati inferioris.*
- 18 *Consensus Episcopi requiritur, non simul & Capituli.*
- 19 *Diæcesanus si nolit consentire, compellitur per eius Superiorem.*
- 20 *Vt per eius Metropolitanum.*
- 21 *Consensus prædictus si absit, Diæcesanus potest Ecclesiam destruere, non autem qui eam fundavit.*

Nunc videndum est quomodo Iuspatr. creatur, & acquiratur. Iuspatronatus ergo est ius artificiale, non naturale; Nam, creatur, & in esse deducitur mediante hominis opera, seu artificio, cum quis dat fundum pro ecclesia construenda, seu construit, vel dotat Ecclesiam, Cappellam, vel Altare, & sic artificialiter deducit rem de non esse ad esse. Card. Abb. & alij in Rubr. de iuspatr.

3 Iuspatr. creatur et ex collatione fundi, ex constructione, seu dotatione; Ideoque

prædicta facientes acquirunt iuspatr. cap. filijs 16. q. 7. Vnde versus,

Patronum faciunt dos, & edificatio, fundus.

Vide Card. Tuscum practic. Concluf. iuris, littera I. concluf. 600. & Cardin. Seraphinum decif. 518. Rot. Roman. & Praxim Archiepisc. Leonis parte secunda. cap. 21. num. 35. de iurepatr. & Rotam Roman. part. 2. decif. 269. nu. 2. in nouissim. & Cassadorum decif. 6. num. 2. de iurepatron. & qui fundum tradit fit patronus si transtulit dominium fundi in ecclesiam.

Lambertin. de iurepatr. lib. 1. parte 1. q. 2. artic. 2. & num. 2. & iuspatr. aliud fuit creatum et in abstracto quando hoc iuspatron. fuit inuentum à Legislatore; aliud est iuspatr. quod creatur et in esse deducitur, quando ecclesia, cappella, altare, seu quodcunque beneficium creatur: nec sufficit fundatio, constructio, & dotatio, sed requiritur consensus Diæcesani in ædificatione, & reservatione iuspatr. ita probat Lambert. vbi supra art. 3. n. 5. & seq. & Card. Tuscus vbi

su-

supra. & si fundans, con-
 7 struens, & † dotans nihil
 de reseruatione iurispatr. di-
 xerunt, acquirunt tamen ius-
 patr. dummodo expresse il-
 lud non remiserint, ita est
 communis opinio, de qua
 Lambert. vbi supra artic. 4.
 8 nu. 12. ratio † quare dictus
 cōsensus requiratur est, quia
 cum ius istud sit spirituale,
 non possunt laici propria au-
 ctoritate spiritualia tractare.
 cap. 2. de Iudic. Lambertin.
 9 art. 5. vbi supra. & iste † con-
 sensus expressus requiratur,
 10 nec sufficit tacitus, & † iste
 consensus præsimitur inter-
 uenisse, maxime cum diu ec-
 clesia pro ecclesia sit habita,
 & in ea missæ sunt celebratæ,
 & sunt campanæ, Lambert.
 vbi supra art. 6. & 7. num. 2.
 Card. Seraphin. decis. 871.
 11 requiratur † autem consensus
 Diœcesani illius loci, in quo
 fundatur ecclesia. Card. in
 cap. nobis. de iurepatr. num.
 1. Lambert. artic. 8. vbi su-
 12 pra, & † Sede Episcopali va-
 cante potest Capitulum da-
 re licentiam ecclesiam ædifi-
 candi, vt acquiratur iuspatr.
 & est communis opinio, de
 qua Lambert. artic. 9. num.

6. vbi supra, & prædictus con-
 13 sensus † requiratur siue sit
 laicus, siue sit clericus, qui
 ecclesiam fundat. Lambert.
 art. 10. vbi supra. dictus con-
 14 sensus † requiratur etiam in
 Cappella fundanda ex iussu
 testatoris, & tunc cum dictus
 consensus interuenit, post
 eius mortem iuspatr. ortum
 duxisse dicitur à die præstiti
 consensus, & ideo dictum
 iuspatr. non dicitur esse in
 hæreditate testatoris. Lam-
 bert. artic. 11. num. 2. vbi su-
 pra, qui consensus potest etiã
 15 post foundationem † interue-
 nire. Lambert. art. 12. vbi
 supra. Cum ergo dictus con-
 sensus Episcopi requiratur, si
 hæres fundat ecclesiam ali-
 16 bi, quam † iusserat testator
 Episcopo sic iubente, in pœ-
 nam cōminatam non incidit.
 arg. c. nemo. il 1. de consecr.
 distinct. 1. Lambert. art. 13.
 17 vbi supra, & in † creatione iu-
 rispatr. potest interuenire
 cōsensus inferioris Episcopo,
 dummodo habeat Episcopa-
 lem potestatem, & in tali fun-
 18 datione solus Episcopi † con-
 sensus requiratur, nec est ne-
 cessarius consensus Capituli.
 Lambertin. art. 14. & 15. vbi

24 Pars I. Lib. II. Cap. II.

19 supra. Et si † Dioecesanus non vult consentire potest compelli per superiorem, vel superior ipse potest consentire. Card. in cap. nobis quæst. 6. de iurepatr. Abb. conf. 59. col. 3. vers. 3. principaliter considero par. 2. Lambert. vbi supra art. 16. qui Dioecesanus Episcopus † potest compelli per suum superiorem puta Ar-

chiepiscopum. Doct. in c. nullus de iurepatron. Lambert. 21 vbi supra art. 17. & si † ecclesia sit fundata sine Dioecesani consensu poterit demoliri & reuocari per dictum Dioecesanum, non autem per fundantem, maxime nolentem Dioecesano. Lambert. vbi supra art. 18.

CAPVT SECVNDVM.

Quomodo acquiratur Iuspatr. per fundantes, construentes, seu dotantes.

SVMMARIVM.

- 1 Fundans, constituens, & dotans Ecclesiam sunt patroni insolidum.
- 2 Quod procedit alternativè unum faciendo.
- 3 Si plures fundent, omnes sunt patroni.
- 4 Si plures construant, omnes sunt patroni.
- 5 Et procedit etiam in fabricantibus operam ad constructionem.
- 6 Si plures dotent, omnes sunt patroni.

- 7 Si unus omnia perficit solus fit patronus.
- 8 Consensus Dioecesani in supradictis requiritur.
- 9 Iuspatr. in abstracto est indivisibile, sed quoad executionem divisibile.
- 10 Ecclesia ubilibet potest edificari nisi sit prohibitum.
- 11 Patronus quis efficitur si det domum, ut sit Ecclesia.
- 12 Dominus fundi fit patronus si in suo fundo fundetur Ecclesia sine eius scientia si ratificet.
- 13 Et si construens bona fide fuerit dicto casu fit patronus, quia

- quia construxit.
- 14 Aliquando quis cogitur fundum vendere pro edificanda Ecclesia.
- 15 Inuito plebano potest fundari Ecclesia intra fines sue Ecclesie.
- 16 Inuito rectore potest construi Altare in eius Ecclesia.
- 17 Inuito patrono potest construi altare in Ecclesia patronata.
- 18 Si fundus sit Ecclesie, ei acquiritur ius patr.
- 19 Ecclesia potest edificari in fundo subiecto fideicommissio.
- 20 Ecclesia si fundata sit in fundo communi iocius cogitur partem suam vendere.
- 21 Ecclesia alibi potest edificari, si non possit edificari ubi iussit testator.
- 22 Si testator non designet Ecclesiam, fiet arbitrio Diocesani.
- 1 **D**Ans ꝛ fundū, construēs, seu dotans ecclesiam cum cōsensu Diocesani, quilibet in solidum erit patronus cap. pia mentis. cap. Frigentius. 16. q. 7. cap. nobis de iure patron. Abb. in Rubr. de iure patron.
- 2 Ampliatur ꝛ primo dicta conclusio procedere alternative, si dederit fundum, vel

- construxerit, seu dotauerit, & non cumulative, & sic, quod sufficiat vni fundasse, vel construxisse, licet alia facta non fuerint. Lambert. art. 1. q. 3. par. 1. lib. 1.
- 3 Ampliatur secundo, ꝛ vt nō solum omnes illi supradicti sint patroni in solidum, sed etiam si plures simul darent fundum, omnes erunt patroni in solidum cum construente, & dotante. Abb. in Rubr. de iure patr. Lambert. vbi supra, art. 2. dummodo dent fundum sufficientem pro ecclesia.
- 4 Ampliatur ꝛ procedere, quod si plures simul construxerunt ecclesiam omnes erūt patroni in solidum cum fundante, & dotante. Abb. in d. Rubr. ante finem. Card. in dicto cap. nobis col. vlt. de iure patr. Lambert. vbi supra art. 3. dummodo isti sufficienter construxerint, nam si vnus nunc parum daret, nunc alter dicerentur benefactores, non constructores.
- 5 Ampliatur ꝛ procedere etiam si faber, seu murarius dedit operam sine precio alter ligna, alius camenta, alter præcium, nam si ita conueniunt omnes erunt patroni info-

3 in solidum cum fundante, &
 4 dotante. Card. in dicto cap.
 nobis quæst. 9. Lambert. art.
 4. vbi supra.
 6 Ampliatur ¶ procedere in
 pluribus dotantibus æquali-
 ter, vel inæqualiter, si simul
 conuenerunt sufficienter do-
 tare, vt omnes sint in solidum
 patroni cum fundante, & con-
 struente. Abb. in cap. 3. de ec-
 cles. ædific. num. 4. & in di-
 cta Rubr. de iurepatr. Lam-
 bert. art. 5. & si ¶ vnus solus
 velit fundare, construere, &
 dotare ecclesiam, non admit-
 tetur alter, nisi eo volente,
 quia expedit ecclesiæ, magis
 habere patronum, quam plu-
 res secundum Card. in Cle-
 ment. plures. col. 3. de iurepat.
 8 Lambert. art. 6. vbi supra. ¶ Et
 semper quando vnus omnia
 prædicta implet, vel plures,
 semper in quolibet ipsorum
 volentium esse patronos re-
 quiritur consensus Diocesa-
 ni. Lamber. vbi supra art. 7.
 & si plures sint, vt supra, om-
 nes sunt patroni in solidum,
 9 quia ius patr. est ¶ indiuisibile
 in abstracto, sed quo ad exe-
 cutionem est diuisibile; & ideo
 si vnus fundauit, & constru-
 xit habebit duas voces, si

vnus dotauit, habebit vnam
 vocem. Lambert. vbi supra
 art. 8. num. 8. & 10. Eccle-
 10 sia ¶ autem debet, & potest
 ædificari in omni loco, nisi
 reperiatur expresse prohibi-
 tum. c. ecclesias 13. de con-
 secrat. distinct. 1. dummodo
 locus sit liber ab omni serui-
 tute, & onere. Lambert. art.
 9. vbi supra.

Acquitur etiam ius patron.
 11 si quis domum suam ¶ pro ec-
 clesia relinquat, & sic, vt sit
 ecclesia, & si sit apta sine
 noua constructione erit pa-
 tronus, quia dedit fundum,
 & quia construxit, alias pro
 fundo dato tantum erit pa-
 tronus. Lambert. artic. 10.
 12 vbi supra, & ¶ si super fundo
 alieno ecclesia fundetur in-
 scio domino fundi, dominus
 fundi acquirat ius patr. res-
 pectu fundi, & constructionis.
 Card. in dicto cap. nobis, op-
 13 pos. 4. dummodo dominus
 fundi ratum ¶ habuerit, & Dio-
 cesanus consenserit, secus si
 construens bona fide fecit, &
 dominus fundi ratum habuit,
 tunc. n. dominus fundi erit pa-
 tronus ratione fundi, & con-
 structor erit patronus ratio-
 ne constructionis. Lamber. art.

12. vbi supra: & licet ecclesia sit fundata in fundo alieno in scio domino, non tamen potest dirui iussu domini. gloss. in cap. Apostolicos. in verbo construxisse.
 12. quæst. 2. Lambert. artic.
 13. vbi supra. Et potest quis
 14. cogi & vendere fundum pro ecclesia ædificanda, quando ex aliqua necessitate populi pro sacramentis administrandis ecclesia ædificanda sit. Lambert. art. 14. vbi supra, & inuito etiam Plebano potest
 15. test infra fines & illius matricis ecclesiæ fundari Altare, Cappella, vel Ecclesia, de consensu tamen Dioecesani. Lambert. artic. 15. vbi supra, & fundans iuspatron.
 16. acquirit, & ita etiam & acquiritur iuspatr. per constructionem Altaris in ecclesia, Rectore illius contradicente, cum consensu tamen Dioecesani. argum. cap. omnes basilicæ 16. q. 7. Lambert. art. 16
 17. vbi supra, & idem est si dotem, & construat Cappellam in ecclesia patronata, nam non requiritur consensus patroni; sed Dioecesani. Lambert. art. 17. vbi supra, & si Episcopus dat fundum

18. ecclesiæ pro ecclesia & noua ædificanda, & iuspatron. ratione dicti fundi acquiritur ecclesiæ, cuius antea erat fundus. Lambert. artic. 18. vbi supra; si autem ex pecunia aliena quis in fundo proprio construat ecclesiam, tam ex datione fundi, quam constructionis iuspatr. acquirit. Lambert. artic. 19. vbi supra, nisi esset pecunia priuilegiata ecclesiæ, militis, vel pupilli, & ratum habeat factum à domino fundi, tunc enim dominus pecuniæ ratione constructionis, & dominus fundi pro fundo erunt patroni, & si plures sint domini fundi, puta quia vnus directum, alter vtile dominium habeat, omnes erunt compatroni. Abb. in rubr. de iurepatr. Lambert. artic. 20. vbi supra. Potest etiam
 19. ædificari & ecclesia in fundo subiecto fideicomisso, si hæres ex eo quartam detrahere debeat, nam tunc fauore ecclesiæ condominus tenetur pro re precium habere, vel iuspatr. pro sua rata. per doctrin Bald. in l. 2. §. vlt. per illum text. C. de comm. ser. manumiss. Lambert. vbi supra

20pra artic. 21. & † si testator
mandet per hæredem eccle-
siam construi in fundo com-
muni cum alio, socius cogi de-
bet partem suam hæredi ven-
dere. Lambert. vbi supra ar-
tic. 22. & eadem ratione si
21 testator † mandet ecclesiam
construi in certo loco, & ibi
construi non possit, construe-

tur in alio loco de Dicecfa-
ni consensu, & hæres erit pa-
tronus. & si testator non de-
22 signet † ecclesiæ longitudi-
nem, vel latitudinem, Die-
cesanus arbitrabitur quid sit
agendum de his. Lambert.
vbi supra art. 24. & 25. vide
Card. Seraphin. decis. 1149.

CAPVT TERTIVM.

Acquiritur ius patr. re perfecta.

SUMMARIVM.

- 1 Ius patronatus acquiritur re perfecta.
- 2 Qui cœpit ecclesiam adificare cogitur eam perficere.
- 3 Et infra quinquennium tenetur complere adificationem.
- 4 Promittens ecclesiam construere complere cogitur.
- 5 Coactus perficiens ecclesiam fit patronus.
- 6 Hæres coactus adificans ecclesiam iussu testatoris fit patronus.
- 7 Aliquando cogi potest quis ad fundandam ecclesiam ex causa necessitatis.

- 8 Qui cogi possint ecclesiam adificare.
- 9 Dote incompetente quis non fit patronus tanquam dotans, sed ex privilegio.
- 10 Ius patr. potest reservari hæredibus, & extraneo.
- 11 Hæres si moriatur infra tempus, quo debebat ecclesiam adificare, tenetur eius hæres.
- 12 Relicta pro construenda ecclesia si non sufficiant, convertantur in pios usus, de consensu Episcopi.
- 13 Ecclesiam tenetur adificare hæres ex testamento imperfecto, si probari possit.
- 14 Hospitale si cõstrui debeat, illius

illius vice non est construendum Monasterium.

Ius patronatus non acquiritur, nisi res sit perfecta, non enim sufficit fundare, & construere ecclesiam; sed requiritur illius perfectio: & ideo si quis coepit tantum aedificare ecclesiam, & alius perficiat, perficienti acquiritur ius patr. Lambert. de iure patr. lib. 1. part. 1. quaest. 4. artic. 1. ut si qui incepit morte impeditus, vel alio iusto impedimento destitisset, & si quis coepit ecclesiam aedificare, potest cogi eam perficere. §. si quis autem voluerit. Authent. de ecclesiast. tit. c. nemo. de consecrat. dist. 1. Lambert. artic. 2. vbi supra. tenetur tamen quis aedificationem comple- re intra quinquennium a die exordij si sit ecclesia, si autem locus pius intra annum, tam ipse, quam eius haeres. §. si quis aedificatione. Authen. de eccles. tit. vbi loquitur de haerede, qui cum sit eadem persona cum defuncto, idem de defuncto videtur dicendum, vel hoc totum Episcopus arbitrabitur.

dicto c. nemo. vbi gloss. verbo domum. gloss. in cap. ad audientiam. il primo. verbo honor. de eccles. aedifican. Lambert. artic. 3. vbi supra; 4 idem procedit si quis promittat ecclesiam construere, compellitur enim id comple- re. Lambert. artic. 4. vbi supra, potest autem compelli per Dioecesanum ex officio suo, vel potest cogi actione in factum ab eo, cui facta est promissio, vel a quolibet de populo favore ecclesiae, quae actio in factum datur vbicunque aequitas suadet talem actionem dari, vbi alia actio non est expressa. l. quia. 11. & ibi Bart. ff. de praescriptis verb. Lambertin. artic. 5. vbi supra. & quamuis coactus quis tamen ecclesiam perficiat, tamen acquirit ius patronatus. Lambert. artic. 6. num. 7. vbi supra, quamuis alij teneant hoc casu non acquirere ius patronatus. tamen est in haerede, qui ex iussu testatoris tenetur ecclesiam fundare, quamuis enim talis haeres coactus faciat illud; tamen acquirit ius patr. Lambert. artic. 7. vbi supra, & alij quando qui tamen nec incepit, nec pro-

promisit ecclesiam ædificare potest cogi ad ecclesiam ædificandam ex causa necessitatis, vt in casu cap. 3. de eccles. ædifican. aliquando enim Episcopus, aliquando
8 populus, aliquando ꝑ curatus cogi potest ad ecclesiam ædificandam, vt per Lambert. artic. 8. vbi supra, & per eos acquiritur iuspatronatus.

Nunquam autem competit iuspatronatus, nisi re perfecta, scilicet ecclesia fundata, constructa, & dotata ꝑ competenter; nam si dos non sit competens iuspatronatus nõ dicitur tunc ex dotatione; sed ex priuilegio. Illustrissimus Dominus Cardin. Mantica decis. 320. num. 3. Rot. Roman. & consecrata: quod & in Altari procedit, secus in Hospitalibus, & alijs pijs locis, in quibus non cadit consecratio, vt per Lambert. artic. 9. vbi supra, & ꝑ potest
10 is, qui ecclesiam fundat, construit, & dotat, iuspatronatus sibi, & hæredibus suis, & alteri extraneo reseruare, de consensu tamen Episcopi. Lambert. artic. 10. vbi supra, &
11 si ꝑ testator mandet eccle-

siam construi per hæredem intra certum tempus, alias sit priuatus hæreditate, si intra dictum tempus moriatur hæres, tenetur hæres hæredis ad illam pœnam. Lambert. artic. 11. vbi supra. Si
12 autem ꝑ testator leget centum pro ecclesia, vel cappella construenda, & illa centum non sufficiant, hæres non tenetur supplere; sed illa centum conuerti possunt per hæredem in alium pium vsum de consensu Episcopi. Abb. in cap. nos quidem. de testam. vbi de hoc distinguit. num. 6. & 14. Lambert. artic. 12. vbi supra. Accedit,
13 quod si testator ꝑ mandet ecclesiam construi in testamento imperfecto, voluntas illa est seruanda, & venientes ab intestato ad hoc tenentur, si id probari potest fauore piæ causæ. Bart. per illum text. in l. in testamento. ff. de fideicom. libert. faciunt dicta per Felin. in cap. cum venerabilis. colum. 7. num. 26. de except. Lambert. artic. 13. vbi supra. si autem
14 testator ꝑ mandet per hæredem construi Hospitale, hæres vice illius non poterit con-

construere Monasterium. Card. in Clement. quia contingit. quæst. 4. num. 11. in

princip. de religios. domibus. Lambertin. artic. 14. vbi supra.

CAPVT QVARTVM.

Quæ dos debeat Ecclesiæ, & quando tradi debeat.

SVMMARIVM.

1 Dos ecclesia danda est sufficiens, & perpetua. 2 Dos dicitur quia datur. 3 Dos Ecclesiæ partim in mobilibus esse debet. 4 Et partim in immobilibus. 5 Dos si à minore detur ecclesiæ, non requiritur decretum Iudicis. 6 Dos prædicta potest constitui in re emphyteutica, seu feudali. 7 Non autem in usufructu. 8 Nisi aliquod precium usufructus habeatur. 9 Dos Ecclesiæ constituitur sicut mulieri. 10 Dos sponte, vel coactè datur. 11 Dos quomodo constituatur. 12 Dos ecclesiæ habet privilegia dotis mulierum.	13 Primum privilegium dotis. 14 Secundum privilegium. 15 Tertium privilegium. 16 Quartum privilegium. 17 Quintum privilegium. 18 Sextum privilegium. 19 Septimum privilegium. 20 Octauum privilegium. 21 Dotis privilegia triginta-septem. 22 Dotare coactus debet reficere expensas litis. 23 Dos constitui debet ante constructionem. 24 Episcopus antequam consentiat Ecclesiæ adificationi, debet dotis assignationem habere. 25 Episcopus si consecret ecclesiam indotatam, tenetur eam dotare. 26 Consensus Diocesani requiritur in dotis datione. 27 Dotans insufficienter non fit patronus. 28 Etiam si

- 28 *Etiamsi Dicoesanus consentiat, nisi suppleat dotem.*
- 29 *Dos si pinguis sit, dotans potest aliquid annuum sibi reseruare.*
- 30 *Dans præcium pro emenda dote fit patronus.*
- 31 *Ius patronat. acquiritur ex sola dotatione concurrentibus alijs.*
- 32 *Aliquando ex consuetudine quis fit patronus dotando tantum.*
- 33 *Episcopus potest ecclesiam dotare de bonis suæ ecclesiæ.*
- 34 *Clericus si construat ecclesiam in suo fundo, & dotet de bonis suæ ecclesiæ, ambo fiunt patroni.*
- 35 *Fundans, & construens cogi possunt ad ecclesiam dotandam.*
- 36 *Idem procedit in Capella, seu Altare.*
- 37 *Fundare, & construere ecclesiam non sufficit, sed opus est eam dotare.*
- 38 *Dos quando dicatur comperens, & sufficiens.*

I **D**Os de necessitate debetur ecclesiæ vel pio loco sufficiens, & perpetua, quæ tradi debet in limine foundationis, & acquisitionis

iurispatr. c. nemo. de consecrat. dist. 1. quæ dos † dicitur à dando, quia communiter datur, & ecclesiæ datur (quæuis dos in alijs casibus constituitur) propter onera matrimonij spiritualis supportanda, idest datur ecclesiæ dos ad custodiendum ipsam, luminaria, & diuina officia dicendum. dicto cap. nemo, & tradit late Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 5. artic. 1. & quamuis in matrimonio carnali dos possit consistere tam in bonis mobilibus, quam immobilibus, tamen dos ecclesiæ † partim debet consistere in bonis mobilibus, ut sunt illa, quæ sunt necessaria pro ecclesia, scilicet vestes sacerdotum, ornamenta altaris, calices, patenæ, cruces, & alia, quæ requiruntur de necessitate, ut per Doct. in dicto c. nemo, & in c. placuit 1. q. 2. & partim debet dicta † dos consistere in bonis immobilibus, ut ex fructibus illorum sacerdotes & Rectores possint sustentari, cum dos danda sit pro clericorum ibi seruientium sustentatione, possunt benedari pro dote mobilia, ut illis ven-

venditis ex præcio emantur
 immobilia. Lambert. artic. 2.
 5 vbi supra. quæ dos si à mino-
 re, pubere tamen, ecclesiæ da-
 tur, nullum requiritur decre-
 tum Iudicis, etiam quod con-
 sistat in bonis immobilibus si-
 ue fiat inter viuos siue in vlti-
 ma voluntate, præsertim cum
 in tali datione dotis sit ne-
 cessarius consensus Diœcesani,
 qui tanquam Iudex ordina-
 rius consentiendo suum vi-
 detur aliquo modo decretum
 interponere. Lambert. art. 3.
 6 vbi supra: dos autem ¶ consti-
 tuti potest etiam in re emphi-
 teutica, seu feudali, dummo-
 do dominus directus etiam
 remittat dominium: quo ca-
 su vterque & utilis, & dire-
 ctus dominus erit patronus:
 vel potest dari res emphiteu-
 tica pro dote etiam sine con-
 sensu domini directi, cum
 hoc, vt vendatur vtile domi-
 nium, & de præcio emantur
 alia bona libera. Lambertin.
 vbi supra art. 4. & art. 6. non
 7 potest autem ¶ dicta dos con-
 stitui in usufructu, qui multis
 modis extinguitur, vt habe-
 tur Inst. de usufructu, & dos
 debet esse perpetua. si vero
 8 aliquod ¶ præcium dicti vius-

Praxis Iuspatron.

fructus haberi possit, vt de
 illo emantur bona pro dote,
 valet. Lambert. art. 5. vbi sup.
 9 Dos vero ecclesiæ ¶ con-
 stituitur fere eisdem modis,
 quibus mulieri propter omni-
 modam similitudinem; con-
 stituitur autem dos ex volun-
 tate, quando quis spontè do-
 10 tem ¶ dat, vel ex necessitate
 quando eam dat, vt quia ec-
 clesiam fundauit, & constru-
 xit, quo casu cogitur eam
 dotare: & dicta dos consti-
 11 tuitur pollicitatione, ¶ stipu-
 latione, traditione, & dele-
 gatione debitoris, & aliter, vt
 per Lambert. art. 7. vbi supra
 12 Dos autem, ¶ quæ ecclesiæ
 constituitur, fruitur eisdem
 priuilegijs, quibus dos mu-
 13 lierum, & etiam maioribus ¶
 primum priuilegium, sicut pa-
 ter cogitur dotare filiam etiã
 Iudæus filiam Christianam,
 ita qui fundauit ecclesiam,
 14 licet esset Iudæus; secundum ¶
 qui promisit dotem tam ma-
 sculus, quam femina, nullo be-
 neficio potest iuuari; tertium
 15 dos ecclesiæ ¶ promissa peti
 potest certi conditione; quar-
 16 tum ¶ quia præfertur in hipo-
 theca cuiuscumque creditori;
 17 quintum ¶ quia fingitur actio

C ex

ex stipulatu pro maiori vtili-
 tate; sextum ¶ quod pro dote
 inducitur tacita hypotheca bo-
 norum dantis etiam pro eius
 refectione; septimum ¶ bona mi-
 noris etiam immobilia possunt
 vendi pro dicta dote; octa-
 uum ¶ dos praefertur omnibus
 creditoribus tam in actione
 reali, quam personali etiam
 prioribus tempore, & tacita
 in bonis hypothecam haben-
 tibus: & triginta septem pri-
 vilegia dotis ¶ cum multis il-
 lationibus ponit Lambertin.
 22 art. 8. vbi supra. Si ¶ autem
 quis dotare sit coactus, de-
 bebatur etiam expensas litis fa-
 ctas super tali dote restituere
 agenti Praefato, si fuit in ex-
 pensis condemnatus; vel si
 ¶ nullum adfit remedium, &
 Praelatus recuperabit expen-
 sas ex fructibus bonorum, in
 dote datorum, ne dos di-
 minuatur, vt per Lambertin.
 ¶ art. 9. vbi supra.
 23 Dos autem debet ¶ consti-
 tuti ante constructionem ec-
 clesiae. cap. nemo de consecr.
 in dist. 1. gloss. in cap. cum si-
 cut in verbo consecranda, &
 ibi Abb. de consecrat. eccles.
 24 vel alb. & Episcopus ¶ ante-
 quam praestet consensum su-

per ecclesiae aedificatione, de
 necessitate debet requirere,
 quod fundans assignet dotem
 pro ipsa ecclesia per publi-
 cum instrumentum: & si Epi-
 scopus ecclesiam ¶ consecret
 non accepta dote, de suo eam
 dotare tenetur. dicto c. cum
 ¶ misit, & per Lambert. art. 10.
 26 vbi supra. in cuius ¶ dotis da-
 tione requiritur Dioecesiani
 consensus, sicut in fundatio-
 ne, & constructione: qui Dioe-
 cesanus qualitates dotantis
 ¶ exquirat, & quomodo dos sit
 constituenda, & an sit con-
 grua, vel sufficiens, alias do-
 tans non acquireret ius patro-
 natus, sed dos libere ecclesiae
 remaneret. Ioan. Andr. in c.
 nobis col. 1. de iure patron.
 ¶ Lambertin. art. 11. vbi supra.
 27 dans ¶ autem dotem insuffi-
 cientem non acquireret ius pa-
 tronatus, ex dicto cap. nemo
 de consecrat. distinct. 1. Abb.
 in rubr. de iure patron. circa
 ¶ finem. Lambertin. art. 12. vbi
 28 supra. & si ¶ in datione dictae
 dotis insufficientis consense-
 rit Dioecesanus, tamen non
 ¶ acquirat ius patronatus, secun-
 dum vnam opinionem, sed
 ¶ secundum aliam acquiratur
 dotanti ius patronatus, sed ab

non acquirat ius patronatus eo

eo poterit peti supplementū.
 Lambertin. vbi supra. art. 13.
 29 & si sit † dos exuberans, po-
 test dotans de consensu Epi-
 scopi in limine foundationis
 reseruare sibi censum, vel ali-
 quod seruitium. cap. praterea
 il secundo, de iure patron. vbi
 gloss. in verbo à locorum Epi-
 30 scopis. † & qui dat præcium
 pro emenda dote de consensu
 Diocesani fit patronus. Ioan.
 31 Andr. in dicto cap. nobis de
 iure patr. vbi supra. qui enim
 vitur præcio, intelligitur uti
 re principali. l. quia qui præ-
 cio. ff. de usufructu. Lamber.
 32 art. 14. vbi supra. & ex † sola
 dotatione acquiritur ius pa-
 tronatus dotanti, concurren-
 te simul fundatione, & con-
 33 structione ecclesie; † vel si ad
 altare iam fundatum, & do-
 tatum constituatur alius cap-
 pellanus constituendo dotem
 sufficientem, ex sola dotatio-
 ne ex consuetudine acquiri-
 tur ius patronatus in eo casu,
 vt per Lambert. late vbi su-
 pra art. 15. quæ omnia procé-
 dunt si interueniat Diocesa-
 ni consensus, & non aliter.
 33 Potest autem † Episcopus
 dotare aliam ecclesiam, vel
 cappellam de bonis propriæ

ecclesie, secundum declara-
 tionem tex. in cap. Apostoli-
 cæ extra de donat. vbi Doct.
 Lambert. art. 16. vbi supra.
 34 si autem † clericus in suo fun-
 do cōstruxit ecclesiam, eamq;
 dotauit de pecunia alterius
 suæ ecclesie, ambo erunt pa-
 troni, idest ecclesia ratione
 dotis, ille ratione fundi, per
 not. in cap. 3. de eccl. edific.
 Lambertin. art. 17. vbi supra.
 35 Is, † qui ecclesiam fundauit,
 & construxit potest compelli
 eam dotare, quamuis regula-
 riter in principio constructio-
 nis debeat dos assignari. ad
 h. cap. nemo de consecrat. dist.
 1. sed dato, quod ecclesia
 sit constructa sine dote, tamē
 constructor potest directè cō-
 36 pelli officio Iudicis ecclesia-
 stici, & aliter. Abb. in c. cum
 sicut num. 3. & 4. de consecr.
 eccles. vel altar. potest etiam
 indirectè compelli, scilicet,
 quod non consecretur eccle-
 sia, nisi prius data dote: si au-
 tem sit fundata, & consecra-
 ta, non tamen dotata, & tunc
 similiter patronus potest co-
 gi pro dote, & eius supplemē-
 to; si autem eo casu patro-
 nus, vel eius hæres non est
 soluendo, sed tempore con-
 37

secrationis fuit caute prouifum per instrumentum, & tunc is tenetur, cuius culpa non fuit dos exacta; si autem non fuit caute prouifum, tunc tenetur consecrator, dummodo id fiat sine enormi laesione ecclesiae, & fiat de bonis patrimonialibus consecratoris, vel de fructibus ecclesiae ipsius. Lambert. art. 18. vbi supra. idem procedit in cappella, vel altare, si enim cappella, vel altare construatur, constructor compellitur dotem etiam dare, ita Lambert. vbi supra. artic. 19. num. 2. vers. sublati. igitur, nisi ad ornatum tantum ecclesiae altare fieret, & quamuis coactus quis dotet, tamen acquirit ius patronatus, vt supra, in cap. 3. num. 6.

Non sufficit autem ecclesiam fundare, & construere, & dotare; sed opus est eam competenter, & sufficienter

dotare, vt dicitur in cap. nemo. de consecrat. distinct. 1. vbi dicitur, quod nullus edificet ecclesiam, nisi ante assignet dotem, quae sufficiat ad luminaria, ad custodiam, & ad stipendia custodum; & quod dos debeat esse sufficiens, est cap. placuit. 1. q. 2. & de hoc late pertractat Lambert. artic. 21. vbi supra, vbi num. 12. & sequentibus proponit octo casus, in quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, & sit competens & sufficiens; vbi ponendo dictos casus, dicit quae sit dos competens ecclesiarum cathedralium, parochialium simplicium, cappellarum & similiarum; & isti omnes tam qui fundat, quam qui construit, & dotat ecclesiam, sunt equaliter patroni, vt late per Lambert. art. 22. vbi supra. versic. in contrarium tamen faciunt. num. 1. & supra dictum est.

CAPVT QVINTVM.

Quid si ecclesia sit sine dote, & ab aliquo dotetur, an talis dotans efficiatur patronus?

SVMMARIVM.

- 1 Dotans ecclesiam indotatam fit patronus de consensu Diocesani.
- 2 Dotans ecclesiam cum primo dotante fit patronus.
- 3 Ius patronatus acquiritur ex sex causis.
- 4 Readificatio quando quem patronum faciat.
- 5 Ecclesia tunc dicitur diruta, quando readificata est reconsecranda.
- 6 Dotans quando est diruta Ecclesia fit patronus.
- 7 Fundans diruta ecclesia, patronus remanet, si super eodem fundo readificetur.
- 8 Quid in patrono ratione destructionis.
- 9 Monasterium si alteri vniatur, quomodo remanet ius patronatus.
- 10 Redotans Ecclesiam fit patronus.
- 11 Disposita in fundante, Praxis Iuris patron.

construente, & dotante, procedunt in refundante, readificante, & redotante.

- 12 Si in ecclesia iam perfecta erigatur beneficium, tum dotans illud, fit patronus in totum.

Ecclesia fundata, & constructa sine dote reperia, si ab aliquo dotatur de consensu Diocesani, dotans in ea acquirit ius patronatus; & si ecclesia est fundata, constructa, & consecrata, sed indotata, si dotetur cum dicto consensu, dotans fit patronus, dummodo dotans det bona ecclesiae titulo dotis, non simplicis donationis, dummodo etiam is, qui fundauit, & construxit, id permittat, vel is, qui eam consecrauit non sit soluendo: & haec procedunt, quando nunquam dos aliqua fuit ecclesiae assignata, & de his late

Lambert. de iure patron. lib. 1. part. 1. quæst. 6. artic. 1. num. 5. & sequentibus. Dicitur tamen tunc autem ecclesiam cum primo dotante acquirit ius patronatus; vel si ecclesia sit iam dotata sufficienter, & consecrata, vel non, tunc si aliquis illi conferat bona dicitur benefactor, & sic non acquirit ius patronatus. Lambert. vbi supra. artic. 2. num. 9. quamvis Paulus de Cittadin. in suo tractatu de iure patron. parte 3. in princip. simpliciter ponat has causas esse tunc acquirendi ius patronatus, scilicet per fundationem, seu constructionem, per dotationem, per reparationem, seu reedificationem, per præscriptionem, & ultimo per priuilegium, de quibus Lambert. vbi supra. num. 2. Ex reparatione, seu tunc reedificatione, vel restauratione non acquiritur ius patronatus. Lambert. hic artic. 3. in princip. & num. 11. Card. Tuscus practic. conclus. iur. littera I. concl. 601. & Cardin. Seraphin. decis. 555. & 907. quæ limitatur, vt procedat quando ecclesia non est omnino destructa;

tunc enim reficiens non efficitur patronus; sed si ecclesia funditus esset destructa, tunc si aliquis vult reedificare de consensu tamen Episcopi, acquirat ius patronatus. si autem antiquus patronus velit reedificare non eget Episcopi consensu. Lambertin. vbi supra. & tunc tunc ecclesia dicitur diruta, quando reedificata requirit nouam consecrationem, secundum c. de fabrica. vbi glos. in verbo innouata. de consecrat. dist. 6. 1. primus tunc patronus ratione dotis adhuc est patronus in ecclesia diruta, et reedificata: & si tunc super antiquo fundo reedificetur, patronus antiquus, qui dedit fundum erit adhuc patronus. Dubium est in tunc patrono, qui patronus erat ratione constructionis: in hoc dicas, quod cum plures simul construunt, simul ratione constructionis fiunt patroni, ita in hoc casu tam is, qui primus construxit, quam is, qui reedificat ratione constructionis fiunt simul patroni, à primo enim constructore lapides, cements, & fundamenta proueniunt; ita late Lambert. vbi supra.

supra. artic. 4. num. 8. patronus alicuius † Monasterij, quod quia desolatum est vnitur alteri Monasterio, non efficitur patronus secundi Monasterij; sed remanet patronus tantum primi, si primum dotauit: si tamen primum Monasterium sit dirutum, & secundum, cui fit vnio sit omnino sine dote, tunc quia ista vnio est loco dotationis, patronus primi erit etiam patronus secundi ratione dictæ dotationis. Lambert. vbi supra. art. 5. Redotans † Ecclesiam, quæ in totum dotem amisit, acquirit in ea iuspatronatus, & primus patronus, idest qui eam antiquitus dotauit nihil in ea habebit: si autem ecclesia dotem amisit; sed non in totum, & tunc supplens in dote non acquirit iuspatronatus, quia tunc dicitur benefactor; sed volente primo, de consensu Episcopi efficietur compatronus dictæ ecclesiæ cum primo pattono dotante: ita la-

te Lambertin. vbi supra. art. 6. num. 1. Et omnia disposita in † fundante, construente, & dotante habebunt locum in nouo dante fundum, reædificante, & redotante, cum hoc tamen, quod accedat cōsensus Ordinarij, quod non admittatur alius inuito primo fundante, & perficere volente, & alia, quæ in primo fundante procedunt, ponit Lambertin. vbi supra. artic. 7. limitatur † etiam dicta principalis conclusio, vt non procedat, si in ecclesia fundata, constructa, & dotata, & etiam consecrata erigetur aliqua præbenda, vel dignitas, seu beneficium per aliquem, & dotaretur de consensu Episcopi, seu si sit præbenda in ecclesia collegiata de consensu Capituli dictæ ecclesiæ, tunc enim dotans in istis supradictis acquirit iuspatronatus, licet non acquirat in ecclesia principali. Lambertin. artic. 8. vbi supra.

CAPVT SEXTVM.

Omnes possunt acquirere iuspatronatus, qui non sunt prohibiti.

SUMMARIVM.

- 1 *Edictum de iurepatronatus est prohibitorium.*
- 2 *Mulier potest acquirere iuspatronatus.*
- 3 *Masculinum concipit femininum.*
- 4 *Mulier non acquirit iuspatron. quoad ius processionis.*
- 5 *Iudeus non potest acquirere iuspatronatus. 11 Et si fiat christianus, non recuperat.*
- 6 *Nec hareticus.*
- 7 *Nec schismaticus.*
- 8 *Nec apostata.*
- 9 *Nec infamis.*
- 10 *Nec excommunicatus.*
- 12 *Nec simoniacus.*
- 13 *Ecclesia potest construi de bonis prohibitorum donatis.*
- 14 *Illegitimus potest acquirere iuspatronatus.*
- 15 *Vniuersitas, Collegium, Ciuitas, & Capitulum possunt acquirere iuspatronatus.*

1 **E**dictum de iurepatronatus est † prohibitorium, ita ut omnes ex fundatione, constructione, & dotatione acquirere possint iuspatronatus, qui non sunt à iure specificè prohibiti, idque ex gratia procedit: & ratio est, quia in iure omnia licet, quae non reperiuntur expresse prohibita. l. statuas. C. de relig. & sumpt. fun. maxime in hoc opere pio. Lambert. de iurepatr. lib. 1. par. 1. q. 7. art. 1.

2 Et ideo mulier † etiam potest acquirere ex causis praedictis iuspatr. vt probatur ex cap. nobis de iurepatr. & ibi Inn. & Io. And. in verbo si quis, quando enim dicitur si quis, tam masculus, quam femina continetur. l. 1. ff. de verbo. signif. vbi glos. dicit id esse quoad mentem legislatoris, cum masculinum concipiat femininum. not. in. c. si quis suadente 17. q. 3. in c. generali.

rali. de elect. lib. 6. vbi glos. cum profertur à lege. Iason. in l. si quis id quod. num. 1. ff. de iurisd. omn. Iud. non tamen † mulier iuspatr. acquirit quoad ius processionis, nisi esset mulier illustris. Lamb. vbi supra. art. 2. num. 30. & de hac limit. num. 48. ibidem.

5 Iudæus autem † nullo modo potest acquirere iuspatr. ecclesiarum, c. piæ mentis. cap. Frigentius, & c. quicumque fidelium. 16. q. 7. late Lambert. art. 3. & præsertim num. 21. sed † ecclesia, seu altare erit liberæ collationis. Lambert. art. 9. Hæreticus etiam nullo modo potest ex causis supradiçtis aliquid faciendo acquirere iuspatronatus ecclesiarum, nec ex successione per dictum c. piæ mentis, & seq. est enim infidelis, & extra ecclesiam. c. 1. 2. & 3. de hæreticis. c. firmissime. de hæreticis, & dicuntur porci hæretici. c. in mandatis dist. 43. & de hoc latè Lambert. art. 4. num. 4. & seq. vbi supra. Schismaticus strictissime sumptus † pro eo, qui diuidit se ab unitate ecclesiæ Romanæ, constituendo sibi ecclesiam,

& sacerdotes, vt per Abb. in rubr. in princ. ext. de schismaticis. talis tanquam verè hereticus, & infidelis non acquirit iuspatr. si tamen à schismate reuertatur, & admittatur ad ecclesiæ unitatē, recuperat iuspatr. ecclesiæ ab eo fundatæ, dum erat in schismate, de hoc vide Lambert. vbi supra. art. 5. num. 3. & 6.

8 idem fere † in apostata. Lambert. art. 7. & 11. Infames etiam † acquirunt iuspatr. tantum habitu non actu. Lambert. vbi supra art. 8. quia est ius honorificum, quod non competit infamibus. Din. in c. infamibus. de reg. iur. lib. 6. Excommunicatus ante factum non acquirit iuspatr. id est non est habilis ad iuspatr. nec debet admitti, & male facit Episcopus illum admittendo. sed post factum, id est post quam ædificauit ecclesiam, vel alia fecit cum consensu Episcopi, qui illum admisit, bene efficitur patronus, sed exercitium non habet, id est non exercebit, donec erit excommunicatus, ea, quæ pertinent ad patronum ante absolutionem. cap. nobis. de iurepatr. & ibi Cardin.

- din. num. 6. q. 5. & Abb. nu. 3. & communiter Doct. Lambert. vbi supra. art. 10. & 11.
- 11 vbi quid si Iudæus fit Christianus, an recuperet ius patronatus ecclesiæ fundatæ, dum erat Iudæus, & quid de Hæretico conuerso? pari ratione
- 12 simoniacus ꝛ nō acquirit ius patronatus, cum & ipse sit Hæreticus. Host. in summa. tit. de Hæret. §. 1.
- 13 Si autem infamis ꝛ excommunicatus, vel similes donēt bona sua Seio, potest iste donatarius ecclesiam construere & dotare, & acquirere ius patronatus, prout in simili gloss. in cap. vnico de iurepa-

tron. lib. 6. verbo semestre, nisi res subiaceant restitutiōni. Illegitimè ꝛ autē nati sunt capaces omni casu iuris patronatus. Lambertin. dicta q. 7. art. 13. & pupillus, & infans. cap. nobis. de iure patronatus qui textus generaliter loquitur. personæ etiam fictæ sunt capaces, & acquirunt ius patronatus, vt Vniuersitas, Ciuitas, Capitulum, Collegium. gloss. 1. in cap. piæ mentis 16. q. 7. & est communis opinio, de qua Archidiac. in c. si plures. 16. q. 7. & Card. in Clement. plures. §. finali q. 3. nu. 3. de iure patronatus.

CAPVT SEPTIMUM.

Quid dicendum de ecclesia matrice, intra cuius limites fundatur ecclesia, an matrix efficiatur patrona nouæ Ecclesiæ?

SUMMARIUM.

- 1 Ecclesia matrix, quando fiat patrona ecclesiæ fundatæ intra suos limites.
- 2 Papa est supra omne ius-

patronatus.

- 3 Capella si erigatur in Ecclesia, ratione fundi ecclesiæ fit patrona.
- 4 Rector edificans ecclesiam de bonis suæ ecclesiæ, ecclesiæ acqui-

acquirat ius patronatus.

5 *Vassallus si aedificet ecclesiam quando fiat patronus.*

6 *Constituti sub alterius potestate aedificantes ecclesiam non fiunt patroni.*

7 *Meretrix potest acquirere ius patronatus, sed non habet illius exercitium durante meretricio.*

8 *Ecclesia si sit ad esse deducta de bonis restitutioni subiectis quid agendum.*

1 **E**cclesia matrix † non efficitur patrona ecclesiae de nouo fundatae intra eius Parrochiam, seu limites, ex eo tantum, quia sit intra eius limites, nisi dederit fundum, construxerit, vel dotauerit. Abb. in cap. 3. num. 8. de eccles. aedifican. vbi de communi. vide Cardin. Tuscum pract. conclus. iuris littera I. conclus. 598. Pari ratione Episcopus non erit patronus Ecclesiae fundatae in sua Diocesi, nec legatus de latere in ecclesia fundata intra limites suae legationis, nisi alia fecerint, dando fundum, vel similia: si tamen Episcopus aedificet ecclesiam in aliena diocesi acquirat in ea ius

patronatus. cap. 1. 16. q. 3.

2 Papa † autem est supra omne ius patronatus ex mero iurisdictione supremi dominij vniuersalis ecclesiae. Abb. in dicto cap. 3. num. 2. de iure patron. & ideo ad libitum confert ecclesias patronatas absque praesentatione patronorum, cum habeat omne ius in quibuscunque beneficijs plenissimum: nec etiam Plebs, seu Populus, seu Parrochia acquirat ius patronatus ecclesiae, eo quia intra propriam Parrochiam

3 fundata sit; si autem † aedificatur Cappella intus corpus ecclesiae, tunc ecclesia ratione fundi erit patrona cum aedificante, & dotante. Abb. in cap. 3. de eccles. aedifican. num. 14. colum. 3. quamuis aliter hodie ex generali consuetudine seruetur, vt supra dictum est. Sed † si Praelatus, vel Rector alicuius Ecclesiae de redditibus, vel bonis ecclesiae aliam ecclesiam, vel cappellam aedificauit, tunc ecclesia cuius construens erat Rector, erit patrona. cap. Apostolicos. in fine. & ibi Archidiaconus. 12. quaest. 2. Omnia enim acquisita per Praelatum praesumuntur acquisita de
bo-

bonis ecclesiæ. cap. 1. de pecul. cleric. sed si credi possit, quod ex patrimonio Rectoris partim sit fundata, tunc fiet diuisio iurispatronatus inter ecclesiã, & hæredes Rectoris pro rata, vt per Abb. in c. 3. num. 3. de pecul. cleric. Eadem ratione ¶ Vasallus construens ecclesiam de facultatibus feudi non transitorij ad suos hæredes, non acquirit iurispatronatus: & de supradictis vide Felin. in cap. cum venerabilis. num. 33. & sequentibus. de exception. vel dicas secundum Lambert. de iurepatronatus. lib. 1. par. 1. quæst. 8. principali. artic. 8. num. 6. nec ¶ etiam alij constituti in alterius potestate, vt filijfam. serui, monachi si ecclesias ædificent acquirunt iurispatronatus, cum hi non habeant liberam rerum administrationem. l. placet. ff. de acquiren. hæred. Authen. ingressi. C. de sacros. eccles. nisi filiusfamilias haberet peculium castrense, vel quasi, in quo, vt paterfamilias habetur. S. 1. Inst. qui testam. fac. poss. sed filius patri acquirit, seruus domino, monachus monasterio.

7 Meretrix ¶ autem potest ædificare ecclesiam, etiam ex male quæsitis ex meretricio, & iurispatronatus acquirit; sed durante meretricio tanquam infamis, & excommunicata carebit illius exercitio, quia præsentare non poterit, prout dicitur de alijs criminosis. Lambertin. vbi supra. artic. 10. & sic ecclesia fundari potest de male quæsitis, quorum dominium absque obligatione restitutionis translatum est in accipientem: sed de male quæsitis, & restitutioni obnoxijis minime, nec etiam de fructibus ex dictis rebus quæsitis. glos. in verbo ex illicitis rebus in cap. non est putanda. 1. quæst. 1. & glos. summæ 8 14. quæst. 5. Si autem ¶ ecclesia fuerit constructa de male quæsitis obnoxijis restitutioni, non per hoc debet destrui. gloss. dicto cap. non est putanda; sed Episcopus, qui illam consecrauit, tenetur restituere æstimationem dominis bonorum in ecclesiam translatorum. c. comperimus 14. quæst. 6. cap. aurum 12. quæst. 2. & in dictis locis glos. vbi Archidiac. quod pro-

procedit si non possit haberi
recurso ad construentem,
vel dotantem, quo casu ius
patronatus acquiritur illi ec-
clesiæ, cui facta est iniuria,
sicuti & præcium iuris patro-

natus venditi applicatur il-
li ecclesiæ, cui est facta iniu-
ria. ad notata in cap. de
iure. & cap. quia clerici,
& ibi glossa vlt. de iure patro-
natus.

CAPVT OCTAVVM.

An fundantes, construentes, seu dotantes Ecclesias,
seu Cappellas possint sibi aliquid referuare, vel
conditionem apponere in fundatione?

SVMMARIVM.

- 1 Fundans, construens, & do-
tans ecclesiam possunt sibi ali-
quid referuare, vel conditio-
nem apponere cum consensu
Dioecesani.
- 2 Si id fiat in limine fun-
dationis.
- 3 Etiam si sint persona Ec-
clesiastica.
- 4 Exemplum eorum, qua so-
lent in limine fundationis ap-
poni.
- 5 Pacta in limine fundatio-
nis apposita sunt seruanda.
- 6 Pœna in casu, quo contra
fieret, quando seruetur.

Nunc necessario t̄ vi-
dendum est, an fun-
dantes, construentes, vel do-
tantes ecclesias, vel capellas
possint sibi aliquid referua-
re pecuniæ, vel seruitij, vel
aliquam conditionem appo-
nere, vel pacta: & possunt
hæc facere, dummodo sint
rationi, & iuri communi con-
sona, & non disponant de
spiritualibus; dummodo si
contra fiant, pacta cum con-
sensu fiant, & auctoritate
Dioecesani. ad cap. cum dile-
ctus. vbi glos. in verbo con-
stitutum de consuetud. & c.
nobis. de iure patronatus vbi
glos. in verbo nisi aliter. cap.

ve-

46 Pars I. Lib. II. Cap. VIII.

verum. de condit. apposit.
 facit Rot. Rom. in antiquis de
 testam. decis. 4. & declarat
 Card. in dicta clem. quia
 contingit num. 5. de relig.
 domib. per cap. eleutherius
 2 18. q. 2. Et hæc ꝑ procedunt
 si in limine foundationis ap-
 ponantur cum dicto consen-
 su, non autem postquam
 ecclesia est fundata, constru-
 cta, vel dotata. Abb. in cap.
 præterea 23. num. 3. de iu-
 repatronatus. Card. in dicta
 clement. quia contingit. nu.
 3 5. Quæ procedunt ꝑ etiam si
 patronus esset persona eccle-
 siastica. cap. significatum, vbi
 Abb. num. 1. de præbend. &
 supradicta adeo procedunt,
 vt possit fundator in limine
 4 foundationis decernere, ꝑ vt
 beneficium conferatur illis
 tantum de sua consanguini-
 tate, vel quod tot missæ ce-
 lebrentur, vel quod tempus
 ad præsentandum abbrevia-
 retur, vel prorogaretur, vel

quod possit præsentare in
 ecclesia collegiata, & quod
 semel præsentatos, & institu-
 tos mutare possit quoties ei
 videbitur, & aliter vt per
 Lamb. q. 9. artic. 1. libro 1.
 part. 1. per totum. Et pacta
 5 in limine ꝑ foundationis ap-
 posita debent seruari, nec
 mutari debent, etiam si fue-
 rit pactum appositum, tale
 beneficium posse possideri
 absque institutione, & quod
 prædecessor tantum eligat
 successorem, nec aliud re-
 quiratur. late Lambert. vbi
 supra art. 3. Cardin. Serafin.
 6 decis. 774. ꝑ & si in limine
 foundationis sit facta reserua-
 tio de consensu Episcopi, &
 in casu, quo contra fieret
 adesset poena, est seruanda,
 si res sacra ad aliam rem sa-
 cram pro poena reuertatur. c.
 verum. de cond. apposit. &
 tandem circa hæc videatur
 Felin. in cap. cum venerabi-
 lis. de except. num. 39.

CAPVT NONVM.

Quando competat iuspatronatus, seu ius præsen-
tandi ei, qui non est patronus, etiam si
non fundauerit, construxerit,
vel dotauerit.

SVMMARIVM.

- 1 Iuspatronatus quibus mo-
dis acquiratur.
- 2 Patronus aliquando quis
fit, etiam si nihil faciat.
- 3 Iuspatronatus aliquando
competit ex priuilegio.
- 4 Etiam in Ecclesia cæthe-
drali.
- 5 Patronus ex priuilegio an
reputetur laicus, vel ecclē-
siasticus.
- 6 Episcopus non potest Ec-
clesiam liberam efficere pa-
tronatam.
- 7 Iuspatronatus competit lai-
cis ex gratia.
- 8 Dotans Ecclesiam indo-
tatam quando fiat patronus.
- 9 Ecclesia libera nunquam
potest fieri patronata, nec
per præscriptionem.

10 Nisi concurrat tempus im-
memorable.

11 Quo casu non procederet,
si ab initio constaret Ecclē-
siam fuisse liberam.

12 Præscribens uniuersitatem
præscribit iuspatronatus in
ea consistens.

13 Ecclesia potest præscribere
aliam Ecclesiam.

14 Populus quamuis nequeat
præscribere Ecclesiam libe-
ram, potest tamen aliquod
ius acquirere.

H Actenus ¶ visum est,
quod iuspatron. cau-
latur, & acquiritur ex funda-
tione, constructione, & do-
tatione patroni, & sic ex tri-
bus causis supradictis, quam-
uis alij addant acquiri ex di-
tatione, reparatione seu reæ-
difi-

dificatione; de reedificatione, per quam quando quis fit patronus, vide Illustrissimum Cardin. Seraph. decis. 518. 555. & 907. quæ causæ sub alijs supradictis comprehenduntur. Competit tamen aliquo casu ius præsentandi præter † causas supradictas ei, qui non est patronus, quando ex concessione temporalium ecclesiæ facta personis religiosis transfertur in eas ius præsentandi Rectorem ad dictam ecclesiam. Abb. in cap. de Monachis. num. 1. 2. & 3. de præben. quæ præsentatio eo casu non competit ratione iurispatronatus, sed ratione alterius iuris, quod habet Monasterium in ecclesia subiecta. Bene-
 3 verum est quod ius patronatus competit aliquando † ex privilegio, seu præscriptione: acquiritur ius patronatus ex privilegio Papæ. Abb. consil. 28. par. 2. Cardin. Serafin. decis. 1395. quod ius patron. ex privilegio competens fuit sublatum à Concil. Trident. sess. 25. de reformat. cap. 9. concedit etiam plus laicis scilicet facultatem eligendi, &

conferendi. cap. in synodo; vbi gloss. in verbo, ac per hoc. cap. Adrianus distinct. 63. Doct. in cap. cum Bertoldus de re iudic. Cardin. in Clementin. plures. num. 5. in fine de iure patronatus. faciunt adducta per Felin. in cap. 1. num. 24. & sequentibus de constitut. quod ius patronatus, † ex privilegio Papæ etiam in ecclesia Cathedrali competit. Præpositus in cap. hortamur column. prima. distinct. 71. An autem patronus † talis ex privilegio reputetur laicus, vel ecclesiasticus, videas Abb. dicto consil. 28. & Cardin. in Clementin. per litteras de præben. num. 4.
 6 Episcopus autem † non potest ecclesiam liberam efficere patronatam, & sic facere ex privilegio patronum etiam de consensu Capituli. Abb. consil. 106. num. 4. par. 2. & dicto consil. 28. ius patron. † enim competit laicis ex gratia ex dictis tribus causis, fundatione, constructione, & dotatione. cap. 3. cap. nobis de iure patronatus. cap. præmentis 16. quæst. 7. si hoc

hoc est ex gratia, non potest
 extendi, nisi à Papa, qui est
 Legislator, nisi esset eccle-
 8 sia indotata; nam tunc
 dans dotem de consensu E-
 piscopi fit patronus. Abb.
 dicto cap. 3. nu. 9. qui con-
 sensus hoc casu est priuile-
 giatius, cum iam esset ec-
 clesia constructa; sed eccle-
 9 sia libera t fundata, con-
 structa, & dotata, & quæ
 semper mansit libera, non
 potest per laicos aliquos vel
 clericos, seu per illius Pa-
 rochianos iuspatronatus in
 ea præscribi, adeo ut non
 fit amplius libera, sed pa-
 tronata. ita Archidiaconus in
 dicto can. hortamur. distinct.
 71. Abb. in cap. querelam.
 de elect. num. 9. Felin. in
 cap. causam. num. 7. de præ-
 10 scriptione. sed si cum t præ-
 scriptione allegaretur, & con-
 curreret tempus, cuius ini-
 tij memoria non extat, tunc
 quia ex tali tempore titulus
 præsumitur iuspatronatus, ec-
 clesia non diceretur libera;
 sed patronata. ita procedit
 opinio Ioan. Andr. in cap.
 quod alicui. de reg. iur. lib.
 6. ita Felin. in dicto cap. cau-
 sam. vide Cardin. Tuscum.

Praxis Iurispatron.

practic. conclus. iuris. lit. I.
 11 conclus. 604. Quod non t
 procederet si constaret ec-
 clesiam ab initio fuisse libe-
 ram. Card. in dicta clemen.
 plures. num. 5. in fine. de iu-
 repatron. bene verum est,
 quod posset allegari priuile-
 gium Papæ, cuius priuilegij
 vigore dicatur semper facta
 presentatio: quæ conclusio
 de præscriptione supradicta
 potest ampliari, & restringi,
 prout ponit Lambert. dicta
 quæst. 10. artic. 5. num. 47.
 12 vbi supra. Præscribens t au-
 tem vniuersitatem bonorum
 præscribit etiam iuspatrona-
 tus, & ius præsentandi ad ec-
 clesiam patronatam in dicta
 Vniuersitate existens. Felin.
 in dicto cap. causam. num. 8.
 de præscriptionib. qui dicit
 hanc esse magis communem.
 13 Ecclesia autem t potest præ-
 scribere aliam ecclesiam etiã
 liberam spatio quadraginta
 annorum cum bona fide.
 cap. cura. de iurepatron. vbi
 14 Abb. & alij. Quamuis t au-
 tem populus non possit præ-
 scribere ecclesiam liberam,
 potest tamen populo com-
 petere vi præscriptionis quæ-
 dam presentatio per viam

D sim-

